

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H.C. van der Ent, Dordrecht-Centrum; Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. L.W. van der Meij, Zaamslag; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Bunschoten; Ds. P. van Zonneveld, Doornspijk; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Genade maakt klein

„En Mattheus, de tollenaar”

Matth. 10 : 3m.

„Genade maakt klein”. Dit leert ieder, die in de opzoekende liefde des Heeren mag delen. Die liefde Gods is niet te peilen. Onvergetelijk is 't wonder van genade, verheerlijkt in diep gevallen zondaren! Ook Mattheus werd er weer sterk bij bepaald, toen hij zijn Evangelie schreef. Dit blijkt wanneer hij komt bij het opmaken van de lijst, waarop de namen der discipelen worden vermeld. Vooral, wanneer we deze lijst vergelijken met die van Marcus en Lucas. Marcus en Lucas schrijven alleen „Mattheus”, maar Mattheus zelf schrijft: „En Mattheus, de tollenaar”. Temeer is dit opvallend, als we bedenken, dat Mattheus zijn evangelie schreef voor de Joden-christenen. „En Mattheus, de tollenaar”. Kennelijk wordt hij bepaald bij het grote wonder van Gods genade, want hij verzwijgt zijn afkomst niet! Tollenaars stonden nu niet zo hoog aangeschreven bij het volk. Diep werden ze verafschuwd en genegeerd. En daarom: nooit is hij vergeten dat ontroerende ogenblik in zijn leven, toen Jezus het tolhuis passeerde en . . . hem aanzag met 't korte bevel: Volg Mij.

Van „Tollenaar tot discipel”. Ja . . . tot apostel! Welk een wonder is dat voor Mattheus geweest! Neen, hij verheelt 't niet, waar de Heere hem vandaan gehaald heeft. En dat zo één nu zijn naam op de lijst mag schrijven. Dat is tot bemoediging voor ieder, die zich als een tollenaar en zondaar leert kennen en in het diepe onwaardigheidsbesef smeekt: Heere, is er voor zo één nog genade? Dan is 't alsof Mattheus zegt: kon het voor mij . . . dan zeker voor U!

Alsof Mattheus 't zegt? 't Is de Heere Zelf, Die zulke boetvaardigen bemoedigt, ja, hen van Zijn liefde verzekert! Want Mattheus schrijft het zo door de inspiratie des Heiligen Geestes! „Al de Schrift is van God ingegeven”, zakelijk en woordelijk! Hebt gij U ook als een arme tollenaar leren kennen? Dat is noodzakelijk. Zalig worden wordt dan een wonder! Nog openbaart de Heere Zich in Zijn opzoekende zondaarsliefde. Door Zijn Woord nodigt en roept Hij! Van nature keren we ons af en leven we over de roepstemmen heen. We hebben de kracht van dat Woord nodig. Smeek om die overwinnende kracht der genade. „En Mattheus, de tollenaar”. Die toon van ootmoed blijkt ook in het feit, dat hij zichzelf niet voorop stelt. Er staat: „Thomas en Mattheus”. Marcus schrijft: „En Mattheus en Thomas”. Zo ook Lucas. Genade maakt klein, ootmoedig.

Mattheus en allen, die hem verstaan, achten een ander binnemender dan zichzelf. Welk een les! Telkens wordt Gods kind eraan herinnerd, dat alles wat het ontvangen heeft, louter genade is. Ja, al meer moet het leren, dat het „om Christus' wil” is. Mattheus bedoelde met zijn evangelie de Joden te overtuigen dat Jezus de ware Messias is; dat alles in Hem ligt, wat tot zaligheid nodig is. Vandaar dat hij wel 50 maal opmerkt: „opdat de Schrift vervuld worde”. En tenslotte twee bijzonderheden vallen bij 't bezien van deze apostellijst op en zij dit ons tot ernstig onderzoek: Mattheus liet door genade het

geld los om Jezus te volgen . . . Judas, die ook op de lijst vermeld staat, liet JEZUS los . . . om het geld vast te houden, maar tot zijn eeuwig verderf! Hoe is 't bij U? O, smee om die hartvernieuwende genade, die in Mattheus - de tollenaar - is verheerlijkt.

Van Leeuwen.

Uit het land van de Bijbel

15

C. HET MAATSCHAPPELIJK LEVEN

1. Bronnen en putten

We willen eerst een opmerking maken over „gewoonten” in het land van de Bijbel, die op het platteland de eeuwen door weinig veranderd zijn. Wanneer men naar de reden daarvan vraagt, antwoordde men: „Het is altijd zo geweest”. En waarom? Wel, omdat deze onveranderlijke gewoonte is te verklaren uit het feit, dat de Oosterling deze grondde op „goddelijk gezag” van de goden. En daarom durfde men deze niet te wijzigen. Al was dit een heidense idee, er ligt toch wel een beschamende les voor onze tijd in opgesloten! D.w.z. betreffende „onveranderlijke” normen, die God ons in Zijn onveranderlijke Woord heeft vastgelegd, namelijk als gegrond op Gods heilige Wet, die toch voor alle eeuwen geldend blijven. Maar dan wordt zo gauw gezegd: „oh, we leven nu in een andere tijd.”

We denken hier over de „Abortus”-kwestie, aan die van de „Euthanasie” enz. enz.! Want zo zouden er veel meerdere zaken te noemen zijn. We beleven in dit opzicht zeer ernstige tijden.

Welnu, terugkomend op de bepaalde Oosterse gewoonten en zeden, is het van groot belang, dat we duidelijker inzicht verkrijgen in verschillende beelden en spreekwijzen, welke voor ons, Westerlingen, niet begrepen worden.

Wij kunnen ons niet voorstellen, hoezeer bijvoorbeeld een „reiziger” o.a. in het land Kanaän, in de zomer na een dag reizen kan smachten naar een dronk koel water. Want zulk een reis ging vaak over slechte wegen, door zand en stof en onder de hete zonneschijn.

Welnu, de meest natuurlijke en frisse drank was wel water.

Veelal kon men het niet af met slechts een kruik. Men nam dan bij langere reizen een paar leren zakken mee op een ezel; of ook, wanneer men enige voorraad thuis wilde hebben. Dan werden die waterzakken leeg gegoten in stenen vaten, om het water koel te houden tot langer gebruik. We denken hier aan die „stenen vaten” op de bruiloft te Kana. Zo is dus bij warm klimaat wel heel sterk de behoefte aan water. Dan kunnen we begrijpen, dat Hagar, rondzwervend in de woestijn van Berseba, zo sterk gevoelde de nood van haar dorstend kind, dat zij onder één der struiken legt, waar enige schaduw was. Zij kon het sterven van haar kind niet aanzien.

En al was het niet de beloofde erfgenaam, het was toch een zoon van Abraham en van haar! De verhooring op haar noodgeschrei was dan ook rijk. Want toen kwam de stem van de Engel des Heeren: „Sta op, hef de jongen op en houd hem vast met uw hand, want Ik zal hem tot een groot volk stellen.” En God opende haar ogen, dat zij een waterput zag,

Van de administratie

Dank voor de vele betalingen van het abonnementsgeld, die we mochten ontvangen.

Ongeveer $\frac{2}{3}$ van onze abonnees heeft al betaald. We vertrouwen er op dat de overige betalingen al onderweg zijn of spoedig zullen volgen. Heeft u de acceptgirokaart al ingevuld en opgestuurd?

De ontvangen giften van groot (f 250,-) tot klein (f 1,-) bedroegen f 7369,50 en tevens f 10,- voor de school in Dundas. Heel hartelijk dank. Ook konden we weer 2 nieuwe abonnees noteren.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720 - 74202, giro 704350.

Van de Redactie

1. **Ontmoetingsdag.** Hebt u al genoteerd, dat DV zaterdag 28 april a.s. de volgende ontmoetingsdag te Sliedrecht-centrum zal worden gehouden? Laten we deze dag afzonderen om gezamenlijk, zo de Heere wil, in groten getale naar Sliedrecht te gaan. In het volgende nummer hopen we te kunnen mededelen, wie daar D.V. zullen spreken.

2. **In de beginne.** De artikelenreeks loopt ten einde. Er hebben zich al verschillende opgegeven voor de brochure, waarin de artikelen worden opgenomen, wanneer er voldoende belangstelling voor is. Het aantal aanmeldingen is bemoedigend, maar we zouden er graag nog wat bij hebben om gemakkelijker tot een beslissing te komen over het al of niet uitgeven in brochurevorm, waar natuurlijk een uitgever voor moet worden gevonden. Dus hoop ik op nog een aantal aanmeldingen!

3. **Giften.** Via de kerkeraad van Alphen aan den Rijn ontving ik voor de school van Dundas en Hamilton een gift van f 25,- en een gelijke gift voor de arbeid onder de Joden in Canada. Waarvoor hartelijk dank.

B.

zodat zij haar kruik vulde met water en hem te drinken gaf!

En denken we hier bijzonder, ook aan de „twaalf waterfonteinen” te Eilat, waar Israël zich op de woestijnreis legerde. Dat waren dus „waterbronnen”.

We herinneren ons ook de geschiedenis van Abraham's knecht Eliëzer, op weg naar Paddan Aram om een vrouw te zoeken voor Izaäk bij Abraham's familie.

Treffend was de wijze, waarop Eliëzer daarbij te werk ging, toen hij stond bij een waterput, buiten de stad in Mesopotamië. Op zijn gebed had de ontmoeting plaats met REBEKKA, die de kemels van Abraham

Bij de put

deed drinken, maar ook de knecht zelf. En lees dan verder over deze wonderlijke leiding des Heeren, hoe deze treffende ontmoeting bij die waterput heeft geleid tot het huwelijk van Izaak met Rebekka!

Wanneer we de geschiedenis van de Samaritaanse vrouw lezen, dan is daarin ook sprake van een "put", de "fontein Jacobs", waaraan Jezus zat, toen Hij daar uitrustte, vermoeid van Zijn reis.

Was er geen "natuurlijke" bron in de omtrek, dan groef men een put in de hoop, dat zich daarin water zou verzamelen, zodat men de kudden kon doen drinken. Met een lederen emmer schepte men het water uit die put. Om instorten te voorkomen, maakte men een stenen muur erom.

En op deze stenen muur legde men een of meer grote stenen.

Kwamen er vijanden in de buurt, dan stopte men de put met zand, ten einde het verkrijgen van water af te snijden.

Er werden ook wel "natuurlijke" putten gevonden. Dan verzamelde zich het regenwater in holen en spleten van rotsen. Zo sloeg Mozes op de rots, opdat het water tevoorschijn kon komen.

Zo lezen we ook, dat men tegen de avond zulk een put of bron opzocht om zich te verfrissen of het koele water uit de put mee te nemen naar huis of het vee te doen drinken, zoals we reeds wezen op de ontmoeting van Abraham's knecht met Rebekka.

Nu gebeurde het ook wel, wanneer een schaap of ezel of een os door het gedrang 't benauwd kreeg, dat het dier in het water sprong of daarin terecht kwam. 't Was dan gelukkig, wanneer er iemand stond, die het dier uit de put trok. Vandaar was het, dat Jezus sprak: "Wiens ezel of os van ulieden zal in een put vallen en die hem niet terstond zal uittrekken op de dag des Sabbats." (Lukas 14 vs. 5).

Behalve de gegraven putten, waarin water uit de grond sijpelde, waren er ook "**bronwellen**", waaruit het water uit de grond als 't ware met kracht opspoot als een fontein.

Zo vergeleek Jezus het "**levende water**", waarvan Hij sprak tot de Samaritaanse vrouw, met zulk een bron of fontein.

Dat lezen wij in Johannes 4 vs. 10:

"Jezus antwoordde en zeide tot haar: Indien gij de Gave Gods kent en wie Hij is, Die tot u zegt: Geef Mij te drinken, zo zoudt ge van Hem hebben begeerd, en Hij zou u levend water gegeven hebben."

Zij begreep dat niet. Maar Jezus verklaarde het haar. We lezen dit in de volgende verzen en wel met deze uitwerking, dat zij, na ontdekt te zijn geworden aan haar zondig leven, tot de treffende belijdenis mocht komen: "Komt, ziet een mens, Die mij gezegd heeft alles wat ik gedaan heb; is Deze niet de Christus?"

Dr.

v.L.

(Wordt vervolgd)

IN DE BEGINNE

Genesis Eén tot Drie en het Gezag van de Heilige Schrift

door Prof. Dr. Edward J. Young

24

De Boom des Levens

De Heere wilde niet dat de mens van de vrucht van de boom des levens zou nemen. Ik wil nog iets omtrent deze boom bespreken. In de eerste plaats, de boom des levens en de boom der kennis van goed en kwaad hadden geen bovennatuurlijke of magische eigenschappen. Er was niets in de vruchten van deze bomen als zodanig, dat iemand kwaad kon doen. We weten niet wat voor soort boom de boom des levens was.

De traditie dat het een appelboom was berust op een misverstand. Het Latijnse woord voor 'appel' (mālum) lijkt op het Latijnse woord voor kwaad. Iemand heeft ergens, in de veronderstelling dat de betekenis 'een appel' was, het woord verkeerd uitgelegd. Zo kwam men tot deze gedachte. In de Hebreeuwse taal is echter geen enkele aanwijzing om dit te bevestigen.

De boom der kennis van goed en kwaad had echter een sacramentele betekenis. Dat wil zeggen, dat wanneer iemand van de vrucht van deze boom nam, terwijl God het

verboden had, dat zo iemand dan ongehoorzaam was aan God.

Ik las eens een boek dat de Bijbel en de wetenschap in harmonie wilde brengen. In de loop van zijn redenering maakte de auteur de opmerking dat de vrucht van de boom het zaad van de ouderdom bevatte. Zodat wanneer iemand van deze vrucht at dat dit hem oud maakte.

Me dunkt de schrijver begreep de betekenis in het geheel niet. Want hij was van de gedachte dat de boom zekere magische krachten had. En de Bijbel leert dat helemaal niet. De vrucht als zodanig deed geen kwaad. Maar het feit van de ongehoorzaamheid aan God veroorzaakte dat kwaad. God had deze boom gesteld om de liefde van de mens te beproeven. Indien de mens God liefhad, zou hij van de vrucht van deze boom niet nemen. Maar indien hij Hem niet liefhad zou hij ongehoorzaam zijn en de vrucht van deze boom eten. De mens heeft dit laatste gedaan.

Vandaar dat de dood in de wereld gekomen is. De mens werd ongehoorzaam aan God. De bedreiging: "Ten dage als ge daarvan eet zult ge dood sterven", werd vervuld. Deze dood is hier allereerst een geestelijke dood. Men zou kunnen zeggen dat de zaden van de dood waren in de mens, zoals ze nu in ons zijn. Wanneer deze zaden rijp zijn volgt de lichamelijke dood. Het is niet nodig te stellen dat Adam op die bijzondere dag lichamenlijk stierf. Hij was echter geestelijk dood zodra hij van die vrucht at. Het was slechts een kwestie van tijd en de lichamelijke dood eiste hem ook op. Hij zou voor altoos van God gescheiden zijn, indien God hem niet uit die toestand verlost, zoals God in werkelijkheid ook deed.

Maar nu in deze toestand behoort hij van de boom des levens niet te eten. De Heere zegt: "Nu dan, dat hij zijn hand niet uitsteke en neme ook van de boom des levens en ete en leve in eeuwigheid". Zo wordt de zin afgebroken. De apostel Paulus gebruikte deze vorm van schrijven dikwijls. Hij begint een zin, en dan houdt hij in het midden van de zin op. Hij is zo sterk bij zijn onderwerp betrokken. Hier hebben we die zelfde constructie. "Nu dan, dat hij zijn hand niet uitsteke en neme ook van de boom des levens en ete en leve in eeuwigheid". Dan verwachten we een conclusie: "Ik zal hem uit de hof verdrijven", of iets van die aard. Maar de conclusie wordt hier niet vermeld.

Waarom wil de Heere dat de mens niet zou eten van de vrucht van de boom des levens? We kunnen op deze vraag geen leerstellig antwoord geven. Ik geef slechts een mogelijke oplossing. Indien de mens had gegeten van deze boom, dan zou hij dat gedaan hebben zonder daartoe een recht te hebben. Niemand kan van de vrucht van de boom des levens eten, of hij moet daartoe een recht hebben. Had Adam van deze boom gegeten, zonder daartoe een recht te hebben, dan zou hij iets verkeerd gedaan hebben en wellicht bevestigd worden zijn in een staat van zonde, waarin hij dan altijd gebleven was en waarvan geen verlossing mogelijk was.

Ik kan dit natuurlijk niet bewijzen, maar ik denk dat het zo bedoeld is. Het Nieuwe Testament maakt ons duidelijk dat niemand van de boom des levens mag nemen, totdat hij hiertoe een recht heeft. Daar de eerste Adam ongehoorzaam was, moest de tweede Adam komen om door Zijn gehoorzaamheid voor Zijn volk het recht te verwerven om deel te nemen aan de boom des levens. We zullen van die boom eten wanneer we het recht hebben om er van te nemen. Dat recht wordt door Christus verkregen. Zo komt het derde hoofdstuk van Genesis tot een einde.

N.B. Het copyright van deze vertaling van "In the Beginning" van Prof. Dr. E.J. Young berust bij "The Banner of Truth Trust".

Vragen rondom het levenseinde

4. Is de dood geen vijand meer?

We zouden nader wat zeggen over de factoren, die in onze tijd de aanvaarding en praktijk van euthanasie in de hand werken. De vorige maal hebben we het gehad over de enorme toeneming van de mogelijkheden op medisch gebied. Die zouden toepassing van levensverkortend handelen eenvoudig onontkoombaar maken. U zult het al aange-

voeld hebben: feitelijk ging het toen al over de andere factor, die we óók zouden bezien, n.l. de geheel andere visie op leven en dood in onze tijd. Ten diepste zit dat er altijd achter, als iemand het opneemt voor euthanasie: men houdt geen rekening met wat leven en dood betekenen in het licht van Gods Woord. Zelfs als men geheel over deze dingen zwijgt, dan is het nog zo. Prof. dr. v.d. Berg, wiens boek we zagen als een sprekend voorbeeld van het bepleiten vanuit de medische macht om in te grijpen, gaat geheel voorbij aan de waarden van dood en leven. Ze worden niet eens genoemd. En dat is niet alleen erg voor een boek, dat van een christelijke uitgever komt - Callenbach in Nijkerk - maar laat tegelijkertijd zien tot welke conclusies men komt als men voor leven en dood naar Schriftuurlijke opvatting geen respect meer heeft.

Het leef- en denkklimaat van onze tijd ten opzichte van leven en dood is van grote invloed op het bevorderen van euthanasie. Hoe ziet men het menselijke leven en hoe ziet men het sterven? zijn vragen die bezien moeten worden. We willen met de laatste vraag beginnen: hoe denkt men over het sterven? De andere vraag komt in een ander verband aan de orde. Wie zou trouwens over de voorrang van deze vragen willen strijden? Wie het leven niet ziet in Bijbels licht zal er gemakkelijker een einde aan maken. Maar ook: wie zo het sterven niet aanvaardt komt gemakkelijker in de richting van de euthanasie. En hoe wordt er over het sterven gesproken? De dood is voor velen geen vijand meer. Althans: men ontkent dat. Men noemt dat wel de "herwaardering" van de dood.

Nieuwe gedachten en een oude wortel

Ik kan me indenken dat iemand zegt: herwaardering in deze tijd . . . maar is dat eigenlijk in wezen altijd al niet zo geweest? Het is zeker waar, dat de wortel van de gedachten over het sterven, die we vandaag kunnen horen, er altijd is geweest. Sinds het verloren paradijs proberen we de gedachte dat de dood vijand is - misschien nog meer dat de dood oordeel is - opzij te schuiven. We gunnen het sterven geen plaats in ons leven of trachten er op z'n goedkoopst mee verzoend te worden, dat we toch eenmaal uit het leven moeten gaan.

Toch, hoe waar dit ook is, zien we in onze tijd, dat uit die oude wortel gedachten opgekomen zijn die steeds groter invloed krijgen en de levenshouding gaan bepalen. Het wordt steeds meer zo dat de dood "gewoon" gevonden wordt. In het algemeen gesproken werd tot voor kort meer gevonden het besef van de majesteit van het sterven. Zij, die Gods Woord aannamen, hoorden erin het ingrijpen van God, Die de levensdraad afsnijdt. Maar ook die dat Woord niet aannamen, hadden toch vaak ook het besef, dat in de dood iets gebeurt, dat zo maar niet in het vlak van het leven getrokken kan worden. Ondanks alle theorieën en tegengestelde betuigingen bleef het sterven toch een zaak, die indruk maakte, een breuk maakte in het bestaan van de enkele mens.

Voor velen is dat vandaag nog zo, maar toch begint dat besef langzamerhand uit te slijten. Niet zo lang geleden werd in een Ikon-uitzending de vraag gesteld: bent u bang voor de dood? Het antwoord is typerend voor de levenshouding, die we hier proberen te omschrijven: "Nee, ik zou op het moment kunnen doodgaan". We nemen zulke woorden alleen met grote huivering over. Spreekt alleen al niet het woord: dóódgaan? Daarin ontbreekt geheel het besef wat sterven eigenlijk is. Daarin is niets meer van het besef dat het bij sterven alléén niet blijft. Ongetwijfeld is dat het gevolg van de verwereldlijking van het leven, die steeds verder gaat bij de moderne mens, maar toch ook de doorwerking van de nieuwe gedachten over de dood. Soms lijkt het wel alsof het sterven van een mens weinig meer betekent dan het sterven van een dier.

Veel gedachten met iets gemeenschappelijks

Veel gedachten van de laatste tijd of kort daarvoor over de dood zouden we hier kunnen noemen, die meegewerkt hebben aan een ander leef- en denkklimaat in dit opzicht. Filosofen, theologen, psychologen en sociologen hebben over het sterven gesproken en doen het nog. Een gebeuren, dat altijd actueel is, heeft hen beziggehouden. Het zou echter deze artikelen voor velen onleesbaar maken als ik daar breed op in zou gaan. Waar we het hier over hebben is een onderwerp

apart. Het gaat er maar om dat u ziet waarom men vandaag gemakkelijker tot euthanasie komt. Daarom noemen we maar een enkele naam en een enkele gedachte.

Een filosoof - Heidegger - leerde, dat de dood niets anders is dan een duister "niets". Het leven is een zinloze omwenteling van mogelijkheden, waarbij de mens ten slotte uit de baan vliegt en in het niets, de dood, terechtkomt.

Een theoloog - Karl Barth - zei, dat de dood "meegeschapen" is. De dood was niet vreemd aan de Schepping maar reeds als een "pendant" van het leven gegeven.

Dan: we horen vandaag benadrukken dat het sterven als een sociaal gebeuren gezien moet worden. Sterven is dan: voor anderen plaats maken. We kunnen toch niet allemaal tegelijk op aarde blijven. Dan komt er helemaal niets van terecht. Sterven betekent zo ook: van ophouden weten. Dan betekende je wat voor de gemeenschap. Anders niet.

Er iets gemeenschappelijks in al die gedachten en theorieën. Onbillijk zou het zijn hier alles op één hoop te werpen alsof ieder vanuit zijn gedachten voor euthanasie zou zijn. Karl Barth was er bijv. een tegenstander van. Maar toch . . . in al die gedachten wordt de dood als straf, als oordeel, niet meer gezien. De lijn van Genesis 2 "want tendage als gij daarvan eet, zult gij de dood serven" is hier niet meer te zien. Dat de dood "de bezoldiging der zonde" is wordt niet erkend, in feite ontkend. Een positieve zin wordt aan de dood gegeven die Gods Woord er niet aan toekent.

Wat daaraan verbonden is

Wie zo probeert - anders is het in wezen niet! - de dood te verzakelijken en de huiver voor de dood weg te nemen, doet tegelijk iets anders. Wie het over sterven heeft, heeft het ook over de eeuwigheid. Sterven is beslissend voor wat komt: of eeuwig wee of eeuwig wel. Alle ongelooftheorieën en elke vorm van onverschilligheid kan dat niet te niet doen. In de huiver voor de dood komt vrees voor de eeuwigheid mee. En met de bewering: "de dood behoort tot het leven" tracht men die huiver weg te krijgen.

Wie het boek van Kuitert leest "een gewenste dood" wordt wel getroffen door de wijze waarop deze professor over sterven en eeuwig wél en wéé schrijft. Maar dan getroffen: niet door de ernst, maar door de oppervlakkigheid. Hij valt Karl Barth hartelijk bij, als hij stelt dat de dood tot Gods goede schepping behoort. Hij gaat hen te lijf die met een stervende wil spreken over de eeuwige dingen. Hij vindt het tijdstip verkeerd en het "overvallen met de evangelieboodschap" is ook een gebrek aan respect voor de medemens. Uiteraard zitten daar goede dingen in. Het is waar dat we niet tot iemand pas moeten komen met de vraag hoe het er voor staat voor de eeuwigheid als het einde nadert. Anderzijds is het even waar, dat we voor die geen uitzicht hebben tot het laatste toe de boodschap mogen en moeten brengen. Het is ook goed dat er respect voor het sterven is, maar is het ook niet zo, dat met betrachting van dat element - het gewicht van de eeuwige belangen - het meest moet wegen? Het is toch nog beter dat iemand het wellicht onverstandig en niet zo teer doet, dan dat het gewoon nagelaten wordt. Het gaat om de toonzetting. En die is juist zo gevaarlijk in het genoemde boek.

En dan: hoe spreekt Prof. Kuitert over het hiernamaals? Zó vragenderwijze, zó vaag, zonder de ernst te onderstrepen van het een of het ander. Het is in overeenstemming met de tendens van vandaag om daar niet te veel en te duidelijk over te spreken. De eeuwigheid in eeuwig leven of eeuwig sterven komt steeds verder uit het gezicht. De mens leeft voor dit leven en moet zien dáarin een bijdrage te leveren!

De weg zo gebaad

We behoeven nu niet veel meer te schrijven. Het is overduidelijk: wie het sterven zijn ernst tracht te ontnemen, kan gemakkelijk besluiten in bepaalde gevallen: euthanasie is mogelijk, zelfs geboden. Het moet ons doen huiveren.

Twee dingen aan het eind, die we niet voorbij willen gaan!

Allereerst: wat de mens van vandaag ook doet om de ernst van de dood - en de eeuwigheid - te ontkennen, het zal hem niet gelukken. Gods Woord blijft waar en eenmaal zal het voor ieder waar worden!

Dan: er is gelukkig een volk, dat door genade óók positief over het sterven leert spreken! We horen het Paulus roemen: "Dood, waar is uw prikkel? Hel, waar is uw overwinning? Nee, de dood wordt dan niet in zijn ernst ontkend. Integendeel hier wordt de gróóste vijand erkend n.l. de zonde. En door geschonken genade wordt dan de dood inderdaad de laatste vijand, die niets meer kan doen door de verzoende gerechtigheid van het bloed van Christus. Zo is het elke dag niet in het leven van de Christen. Vrees kan hem ook vaak bezetten voor het sterven. Maar als het geloof gelooft zal over de dood en graf worden heengezien. Daar is het verlangen naar het einde. Geen euthanasie in de zin van de moderne tijd maar verlangen om door de dood heen de zin het leven, dat God gegeven heeft, eeuwig vervuld te krijgen.

D. Slagboom.

Voor de jeugd

Het Zonnekind 73

Beste jongelui!

"En het geschiedde daarna, dat hij een vrouw liefkreeg aan de beek Sorek, welker naam was Delila".

Richt. 16 : 4.

"En het geschiedde daarna . . ."

Na al het gebeurde te Gaza, en wie weet wat er nog meer gebeurd is. Want van het leven van Simson is ons ook niet alles bekend. Dat kan een ieder wel begrijpen als je kennis neemt van al datgene wat er in de bijbel van hem geschreven staat. Dat beslaat maar een paar hoofdstukken. Wat we van hem weten zijn daarom, goed gezien, maar een paar hoofdzaken.

En deze zaken mogen wij wel goed in ons hoofd prenten. Want ze zijn van grote betekenis tot op de dag van heden toe.

"En het geschiedde daarna, dat hij een vrouw liefkreeg aan de beek Sorek".

Dat vrouwen in het leven van Simson een grote rol hebben gespeeld, hebben we al eerder vernomen. Hij had er al heel wat mee meegemaakt. Je zou zeggen: Hij zal door de ervaring geleerd, nu wel wat wijzer zijn geworden en niet zo maar weer met een volgende vrouw aan gaan spannen. Doch het lijkt er op alsof Simson nog steeds niet wijs geworden is. Want de vrouw die Simson liefkreeg was beslist geen vrouw die bij hem paste. Althans, zo zouden wij het zeggen. En zo zegt God het ook. Want Hij leert ons in Zijn Woord dat we geen juk aan moeten gaan met een ongelovige. En de vrouw die Simson liefkreeg, is beslist geen gelovige vrouw geweest. Integendeel. Zij is ook in de vruchten van haar leven openbaar gekomen. Want elke boom wordt tenslotte toch weer aan zijn vrucht gekend.

Dat Simson een vrouw liefkreeg was op zichzelf natuurlijk niet verkeerd. Het is een heel natuurlijke aangelegenheid. En het is gelukkig dat die er in het leven nog is. Het is een vrucht van de algemene goedheid Gods, waardoor het menselijk leven in stand gehouden wordt. We hebben daar al eens eerder over geschreven.

Gezien al hetgeen Simson in zijn leven al met vrouwen meegemaakt heeft, zouden we hem nu een goede vrouw gunnen. En wie is dat eigenlijk niet te gunnen? Een van onze professoren heeft ons gezegd, toen wij nog aan zijn voeten zaten: "Vrienden, kijk uit wat voor een vrouw je neemt. Want het is een engel of een duivel. Je kunt er mee het leven door op een aangename wijze, of het voert je lichamelijk en geestelijk naar de afgrond." Er moge in deze professorale raad een zekere overdrijving zitten, daar zit niettemin toch een goede raad in, die we aan onze (vooral jeugdige) lezers graag doorgeven.

Wat voor een vrouw het geweest is, die Simson nu weer liefkreeg, weten we niet precies. Er staat niet bij dat zij een hoer was. Er staat ook niet bij dat zij een filistijnse was. Er zijn er zelfs die denken dat zij een Israëlitische is geweest. Ik wil deze mogelijkheid niet uitsluiten. Alleen kan ik er dit wel met zekerheid bij zeggen, dat zij dan heel weinig of niets van het leven van haar stamvader heeft gekend.

Misschien vraagt deze of gene zich af: Dominee waar ga je nu weer heen? Nu, jullie weten toch wel dat het oude bondsvolk waar

Simson toe behoorde, niemand anders tot stamvader heeft gehad dan Jacob, die de naam van Israël heeft gekregen, omdat hij zich aan de Jabbok, ook een beek, vorstelijk had gedragen met God, en hij heeft overmocht. Hij heeft het daar van God gewonnen, door het te verliezen. Ja, het gaat er wonderlijk naar toe in het koninkrijk Gods. Als jullie het voor God mogen leren verliezen en je naam mogen leren spellen, dan ga je het winnen. Want dan word je in jezelf een "verloren" mens, die alleen maar - en daar is de winst in gelegen - uit genade zalig worden kan.

Zulk een leven nu was deze vrouw vreemd, ook al zou zij in de natuur een nakomeling van Jacob-Israël zijn geweest. Dit leert ons ook dat genade geen erfgoed is. Je kunt uit een vroom geslacht stammen en zelf een goddeloos leven leiden. Helaas zijn daar maar al te veel voorbeelden van. Ook de bijbel onthoudt ons deze voorbeelden niet. Denk maar aan Eli. Zijn zonen wandelden niet in de voetsporen van hun vader. Dat lezen we ook van Samuël. Zelf een Godvrezend mens boven alle verdenking, had ook kinderen die niet in de sporen van hun vader gingen. Van David worden ons dezelfde zaken verhaald. Meerderen zijn te noemen. Ik wijs hier alleen maar op, opdat jullie beseffen zouden dat het beoefenen van de vreeze des Heeren altijd een strikt persoonlijke zaak is. Het behoren tot een kerk geeft z.m. geen garantie van een wandel in de vreeze des Heeren.

Deze vrouw woonde aan de beek Sorek. Dat is een rivier die stroomt tussen Zora en Timnath. Daar Simson te Zora geboren is, is het een plaats geweest die Simson goed bekend was. Het wonen aan een beek heeft altijd iets bekoorlijks. De vrouw die daar woonde moet ook wel een bekoorlijke vrouw geweest zijn. Haar naam Delila zegt in dit verband veel. Te meer daar in die tijd de mensen vaak namen gegeven werden naar omstandigheden waarin men verkeerde, of gebeurtenissen die er plaats vonden. Denk maar aan Naömi, de schoonmoeder van Ruth. Haar geschiedenis heeft zich in diezelfde tijd afgespeeld, zie Ruth 1 : 1. Toen zij naar het buitenland vertrok, deed zij haar naam nog eer aan. Want Naömi betekent "aangenaam" of "liefelijke". Toen zij terugkwam, was zij door het dragen van haar kruis zodanig veranderd, dat de lieden van Bethlehem die haar herkenden, zeiden: Is dit Naömi? Haar antwoord was: Noem mij niet Naömi, maar Mara, want de Almachtige heeft mij bitterheid aangedaan.

Zij het niet altijd, in de bijbel zeggen namen dikwijls heel veel van de dragers daarvan. Zo ook met Delila. Haar naam betekent: "zwak, teder, bevallig, smachtende, hangende". Wanneer we acht geven op haar leven dan beginnen die namen wel te spreken. Zij scheen de kunst te verstaan om mannen helemaal in te palmen. En Simson bleek daar vatbaar voor te zijn.

Hij kreeg deze vrouw lief. Dat is niet bepaald een liefde geweest op het eerste gezicht. Die gaat dikwijls wel weer over. Het is bij hem gegroeid. Hij kwam er mee in contact. Menigmaal zal hij een wandeling gemaakt hebben langs die beek Sorek. En als hij dan weer die vrouw zag, deed hem dat wat. Je begrijpt wel hoe dat gaat. Het begon met een praatje. Daarop volgde een uitnodiging om eens bij haar thuis te komen enz. Simson raakte er gewoon van op hol. Hij kreeg haar lief. Ik stel mij voor dat Delila, al is het erg oppervlakkig geweest, ook wel wat Simson gevoeld heeft. Want Simson was in de loop der jaren in zijn omgeving natuurlijk niet onbekend gebleven. Hij stond er bekend als de "sterke man". Dat heeft op veel vrouwen menigmaal een magische invloed. Simson is tenslotte maar bij haar in gaan wonen. Je kunt nergens lezen dat hij er mee getrouwd is. Als dit was gebeurd dan zou het op alle manier nog eerbaarder zijn geweest. Want het huwelijk is eerlijk onder allen en het bed onbevlekt, maar de hoereerder en overspeler zal God oordelen.

Als iemand trouwde ging de vrouw met de man mee. De man nam haar dan mee in zijn huis. Hier hebben we precies het omgekeerde, waaruit ik dan afleid dat hij er niet mee getrouwd is. Een vrije samenleving dus in het jaar zoveel voor Christus. We leven nu in het jaar 1984 na Christus. Er is niets nieuws onder de zon. Want de vrije samenlevingen zijn ook nu nog aan de orde van de dag. Men kruipt

maar bij elkaar. Men bekoort elkaar. Doch al bekoort men elkaar dan is men nog niet bekeerd. En als men niet bekeerd is, is het goed verkeerd. Niet dat mensen het verkeerde altijd verkeerd noemen. Integendeel. Want mensen praten alles wat krom is recht. Daar is men vooral tegenwoordig zeer bedreven in. Doch al praten de mensen het kromme nog zo recht, wat in Gods Woord krom genoemd wordt, blijft krom. Wat in Gods Woord verkeerd genoemd wordt, blijft verkeerd.

Ja maar, zal iemand zeggen: Simson was toch bekeerd? Hij was toch een kind van God. Ongetwijfeld. Maar kinderen van God zijn geen volmaakte mensen. Het zijn en blijven mensen die heel dikwijls nog erg verkeerde dingen doen. En de verkeerde dingen die zij doen, mogen door ons nooit worden goedgepraat. Wij mogen ze ook nooit navolgen. Want dat gevaar is er ook. Niet zelden wordt van de verkeerde dingen die Gods kinderen doen, een verkeerd gebruik gemaakt. Men zegt dan: Simson deed het ook. Dan mag ik het ook wel doen. De verkeerde dingen van Gods kinderen zijn ons niet tot navolging beschreven, maar tot waarschuwing. Laten wij ons daarom voor dit maal gewaarschuwd weten.

Jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent

Uit het leven van Frouwe Venema 5.

We gaan verder met hetgeen Helenius de Cock over zijn godvrezende moeder vertelt: Dat moeder niet altoos was zonder bezwaren en onder de zorgen gebukt kon gaan, moge blijken uit het ongekunstelde verhaal, zoals ik het meermalen van haar gehoord heb: "Wij moesten Ulrum verlaten. Alles was beproefd om er te blijven; maar elke poging, die er was aangewend om een woning te krijgen werd door de vijanden verijdeld. Toen kregen wij een aanbieding van de familie Ridderinkhof uit Zwolle om zijn buitenplaats Hofwijk te Dalfsen kosteloos te betrekken, terwijl dan onze kinderen met zijn kleinkinderen onderwezen konden worden. Ook bood de heer H. Sikkens te Smilde ons aan om bij hem te komen inwonen. Dit was een huis met drie kamers, een keuken en een schuur, en mijn moeder schreef ons ook, dat wij bij haar konden komen. Daar uw vader de beslissing geheel aan mij overliet, koos ik naar de Smilde te gaan, omdat Dalfsen te ver afgelegen was en de familie over 't geheel meer tegen was.

Toen wij op de Smilde waren kregen wij weer wat tractement, f700,-, en ik begon te overleggen, hoe wij met ons inkomen konden rondkomen. Nu had ik altoos de geldboeten even gemakkelijk kunnen betalen als een gewone rekening, maar toen er juist in die tijd een geldboete betaald moest worden werd ik moedeloos. Des middags kwam er een vrouw, die mij vroegde, hoe het met mij was. Ik vertelde haar mijn toestand, waarop zij zeide: wel juffrouw, nu zal ik u vertellen, hoe ik hier gekomen ben. Ik hoorde, dat de juffrouw altijd dezelfde blijmoedige vrouw was, en toen dacht ik: zou dat een werk Gods wezen of het gevolg van haar goedaardig karakter, en nu ik u zo hoor, nu zie ik, dat het de genade Gods is, die u tot alles bekrachtigd en gesterkt heeft, en het is mij tot een bevestiging, dat het een werk Gods is; wij spraken verder lang, verblijd in de Heere." Een ander moedeloos ogenblik, waarvan zij ook meermalen tot ons sprak, was toen zij op de Smilde haar bevalling tegemoet zag. "Ik leed," zeide zij, "na de bevalling altoos aan zware hoofdpijnen en moest enige weken, soms zelfs maanden, afgezonderd van het huisgezin in de grootste stilte in de kraamkamer doorbrengen. En nu kon het niet anders of de woonkamer moest ook de kraamkamer worden. En toen ik zeer bezwaard tot uw vader er over sprak, zeide hij: God sterkt ter rechter tijd hun krachten. En van die tijd ging ik bemoedigd de toekomst tegemoet. En wat een wonder, ik was na die bevalling zo wel, dat de drukte van de huishouding en het bezoek van vele vrienden mij in het minste niet hinderde, en ik ontving dit alles als een bijzondere zegen des Heeren."

Op 39-jarige leeftijd werd zij weduwe. De 14e november 1842 werd vader haar door de dood

ontnomen. Ook deze slag verdroeg zij met ware christelijke gelatenheid en onderwerping aan des Heeren wil. Wél was zij bitter bedroefd en treurde over haar gemis, maar wanneer anderen haar zeiden: uw man heeft zijn leven verkort door al dat reizen en preken, dan was haar antwoord: "onze dagen zijn bij de Heere bepaald en hij heeft zijn leven en krachten de Heere en Zijn dienst gewijd en daaraan heeft hij zijn leven opgeofferd."

Dat na zijn overlijden, vóór, bij en na de begrafenis veler vijandschap zich luide uitsprak deed haar wel gevoelig aan, doch de wetenschap, dat die vijandschap geen andere grond had dan zijn belijden van en ijveren voor de waarheid, troostte en verblijdde haar.

In haar bijna vierjarige weduwestaat was zij priesteres in haar huis en wijdde zij zich geheel aan de verzorging en opvoeding harer vijf kinderen. Evenals vroeger bij vaders afwezigheid ging zij ook nu haar gezin voor in het gebed. 't Was overigens een kalme tijd in haar leven. Van april 1846 tot oktober 1854 was zij getrouwd met H.G. Poelman, die eerst predikant was te Uithuizermeden en in de laatste tijd van zijn leven te Groningen met mijn latere collega Ds. T.F. de Haan arbeidde aan de opleiding van toekomstige leraren.

Ook van die dagen valt, evenmin als van de dagen harer weduwschap, iets bijzonders te vermelden.

Na het overlijden van haar tweede man bleef zij te Groningen wonen en zag er in het jaar 1862 haar jongste zoon op een leeftijd van 25 jaren ten grave dalen. Ook andere levenservaringen, smartelijk en zwaar, werden in de laatste 35 jaren haar deel, doch klagen over haar lot en twisten tegen de Heere werd niet van haar vernomen. Wél zeide zij in die tijden dikwijls: "Och, als wij zien op onze zonden, dan hebben wij toch nog zovele redenen om de Heere te danken. Hij handelt niet met ons naar onze zonden en vergeldt ons niet naar onze overtredingen. Zij verdroeg het lijden en de smarten met een gelatenheid en onderwerping, waartoe alleen het geloof de mens in staat stelt. Zij geloofde aan de Vaderlijke en trouwe Gods jegens haar, en wist dat alle dingen, ook het leed der wereld, haar ten goede moesten medewerken en zij troostte zich met de dikwijls door haar uitgesproken gedachte: "Een uurtje voor de troon zal al het leed verzoeten."

Voor haar kinderen en kleinkinderen was zij alles wat een liefhebbende, zorgdragende en zichzelf opofferende moeder en grootmoeder wezen kon. Zij was en bleef tot in de laatste levensdagen een voor allen biddende moeder en grootmoeder, die gedurig hen ook

in de brieven vermaande boven alle dingen het koninkrijk Gods te zoeken. "Weergeboren moet men worden, Anders men verloren gaat, Want dees vastgestelde orde Is besloten in Gods raad", was een rijmpje, waaraan zij gedurig weer herinnerde. En met o zoveel hartelijkheid en tederheid kon zij dan vragen: Wilt ge mij wel beloven, dat gij elke morgen en avond bidden zult: Heere, bekeer mij en ik zal bekeerd zijn; trek mij en ik zal U nalopen? want, voegde zij er dan bij: De Heere alleen kan het geven, en Hij wil er om gebeden zijn, dat Hij het doe.

En indien van iemand, dan geldt van haar, dat zij er mee aanhield tijdig en ontijdig op zulk een wijze, dat het niet tegen haar verbitterde. En wat zij deed bij haar kinderen en kleinkinderen, dat deed zij ook bij anderen, die haar bezochten. Al waren ze, zoals zij gewoon was te zeggen, ook vijanden, liberaal of modern, het evangelie te verkondigen en de noodzakelijkheid van wedergeboren en bekeerd te worden, hen voor ogen te stellen, was haar een drang des harten; zij kon het evenmin nalaten, als dat zij het wilde. Meermalen zeide zij mij, als ik haar bezocht: "A of B is ook bij mij geweest en de Heere gaf mij nog met vrijmoedigheid hem of haar het gewicht der eeuwigheid voor te houden, en de onmisbaarheid der wedergeboorte voor te stellen, maar wat zijn die mensen toch blind en onkundig; zij geloven de bijbel niet langer en lezen hem ook niet meer. Wat zijn ze toch ver afgedwaald en diep gezonken."

Tot zover Helenius de Cock. Het is een grote zegen voor de familie de Cock geweest zo'n moeder en grootmoeder te hebben gehad. En onze tijd heeft ook dringend behoefte aan zulke godvrezende vrouwen.

B.

RIJSSEN, Twente

TE HUUR

vakantie-woning aan de bossen voor 6 à 8 personen, van alles voorzien, ook voor voor- en naseizoen en weekenden. Tel. 05480-13772.

WESTKAPPELLE

TE HUUR

Vakantiehuis en luxe stacaravan op zeer mooi en rustig plekje op boerderij bij het strand.

Tel.: 01187 - 1441

EEN GEWICHTIG PROBLEEM?

Onze geheel plant-aardige vermagerings-tabletjes lossen dit probleem volledig op! Kuur voor een maand f 20,-

DROGISTERIJ SIKKING

Barrevoetstraat 5, 2011 WL Haarlem Tel. 023 - 312882/324608. Postgiro 190609.

TE HUUR VAKANTIEHUIS

op het mooiste plekje tussen Rhenen en Veenendaal, geschikt voor ongeveer 6 pers., 3 min. van bos en strand.

Tel. 08385 - 11429

1958 - 25 jaar - 1983

Woninginrichting en stoffering

Meubelen en vloerbedekking Gordijnen - zonwering enz.

Vrijblijvend komen wij bij U aan huis met onze stalen collecties.

Bel ons eens voor een afspraak.

Beleefd aanbevelend B. Elderkamp Frankenoord 17 Rotterdam Tel. 010 - 823487

DE NOORD-12a
URK
TEL. 05277-2462

ORGELCENTRUM

Uw speciaalzaak voor:

- ★ het klassieke orgel
- ★ grammfoonplaten
- ★ enz. enz.
- ★ muziekcassettes
- ★ bladmuziek

Telefonisch bereikbaar op nr.: 05277 - 2462 (ook 's avonds)

Stationssingel 50

Tel. 08385 - 13978

Postbus 177

3900 AD Veenendaal

Een bruikbaar idee voor een familie-bijeenkomst of herdenkingsdag: met z'n allen een rit over de prachtige Veluwe en een door vakmensen verzorgd diner of koffietafel in 'IRENE': gezellig, stijlvol, betaalbaar en... in eigen kring!

HOTEL-REST.

'IRENE'

Fam. Bostelaar

ELSPEET

tel. 05779 - 1236

Wel eens op

TEXEL

geweest?

Beslist de moeite waard. Bos, duinen, zee, vogelbroedplaatsen, visgelegenheden, etc., en... rust.

U kunt op

'DE VERRASSING' gebruik maken van volledig pension voor groot en klein.

Prijzen v.a. f 270,- p.w.

Of u kunt kiezen voor een bungalow met alle comfort of sta-caravan.

Voor 60-plussers speciale voor- en naseizoenprijzen.

Vraag vrijblijvend onze kleurenfolder aan.

Tel. 02223-661 of 391.